

LO GRINHON

LA GAZETA DAU VIVARÈS D'EN
NAUT

Somari

1. Aurem benlèu nòstras estrenas
2. Las jornaas occitanas de Parlarem en Vivarès
3. Suita de las jornaas.
Los mots croisats dau Gui
Per Rire
4. Sobre la Serrena (textes dau cors
d'Anonai, dau Marc)
5. Antologia vivarèsa : suita dau
« *Pelerinatge a la Lauvèsc* » de Eloi
Abert
6. « *Lo Pelerinatge...* », fin
7. Lo Beure e lo Minjar : Sopa a planta
culhier.
Mots Croisats - Responsas.
Per las estrenas : las produccions de
Parlarem en Vivarès e de sos amics.
8. Los libres de 2013 en Droma e en
Ardecha.

LO GRINHON

es la gazeta de l'associacion occitana
PARLAREM EN VIVARÈS
Es mandat a tos los aderents.
Per lo recèure, mandar
12 € per una persona
15€ per un coble a :
LO GRINHON (G. Betton)
Le Petit Avanon
07370 OZON
Faire lo chec a l'òrdre de
PARLAREM EN VIVARÈS.

Las adesions partan dau n° de Prima
e s'achaban daube lo n° d'Ivèrn...

N° 79 ENDARRÈIR DE 2013

Aurem benlèu nòstras estrenas.

L'occitan, aquela linga que nòstres vielhs de la campanha saupuguèron conservar, sauvar mèsme, tant èran testaruts e que plaquèran pas de la parlar, serà benlèu pasmens oficialament reconeissua. Lo President de la republica n'aviá fait l'apromessa (n°56 de son programa). Lo promèir ministre ven de ne'n tornar parlar : seriá benlèu possible de ratifiar la charta de l'Euròpa per las lingas regionalas.

Aquò es una novèla ! Mas aquò se farà pas solet tant son nombrós aqueles que bòtan lo pau de la mecanica per empachar d'avancar. Mas aumens i a aquí una avançada.

Dejà, se avetz legit Relief, de novembre decembre, lo jornal dau Conselh Generau dau departament d'Ardecha avetz pogut veire a la paja 20 tot un article sus nòstra linga e que ten tota la paja. Nòstres vielhs se devon revirar dins los chancels, mas maleürosament tornaran pas per nos la parlar aquela tant genta linga. Qu'es bien a nosautres de capitar per la sauvar. Fau continuar a possar a la roá, e sustot fau la parlar, la legir, començar o achabar de l'aprene per melh la passar aus petits que, coma nosautres ne'n gardessan la musica dins l'aureilha. Son de bons moments que se vivon dins los cors de linga, de moments de partatge. Fau pas lachar, tots ensem capitarem. Anem seure aquela oertura.

Lo Revessin (de seure dins lo jornal)

Lo pau de la mecanica : système de frein sur les charrettes

An participat au Grinhon 79 : Gui Legrand, Luceta Rochier, Los escolans dau cors d'Anonai daube Marc Noalha, Eloi Abert (grafia modernizaa per Matha Perrier), Gerard Betton e lo revessin, fòtos de Joan Luc Fourel

Las jornaas occitanas de Parlarem en Vivarés

Quauquas fòtos d'aquelas jornaas dau 15 e 16 de novembre. Lo vendres de vèspre, aquò deven una bona abituda, qu'èra lo teatre. D'aqueste an « *La Castanhada* » de Roger Pasturel, botaa en scèna per Léa Coulanges, daube la Cia L'Albatros de Pernes. Una reüssita!

Autra abituda, lo cors dau sande matin que fuguèt d'aqueste an un bon moment de discussion menat per lo Marc

E l'après-meijorn, l'omenatge a Joannès Dufaud que nos parlèt de sos dictionaris e de tota son òvra daube totjorn beucòp de vam.

Après l'omenatge a Joannès Dufaud de lexicografs tenguèran una taula reonda per presentar lhurs travaux

E coma se dèu, aquò feniguèt en chançons.

De gaucha a dreita : Desdier Grange, autor d'un lexic, sus lo site *marraire.com* e mai sus *locongrès.org*, J.Y. Rideau cherchaire sus lo Sinjalès (e mai), autor d'un Tresaur pas encara publiat, Joan Roux per son vocabulari d'Auvernhha, Joan-Claudi Forêt (dreit), professor, escrivan ben coneissut, Josiana Ubaud que parlèt de son dictionari ortografic (ed. Trabucaire), un trabalh mai qu'important, Han Schook, per sas recherches e sos tresors (Diois, Triève), J. Cl. Rixte per l'edicion dau dictionari de l'abat Louis Moutier (IEO-Drôme et ELLUG)

I aviá de monde per escotar joannès Dufaud, lo sande après-meijorn

Los Mots Croisats dau Gui

	A	B	C	D	E	F	G	H
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

1/ Per injectar un liquide. 2/ Genti augèl.
3/ Pichòta rata. 4/ Letra greca. Grefa.
5/ Nòstre parlar (per un franchimand). 6/ Per
portar lo plancheir. Femna de Jacòb. 7/ B2 a
l'envèrs. Brame de l'ase. 8/ La siá. Sòuda.

A/ Gròssa serpent. B/ Carta majora.
Charrèira. C/ Semblar. D/ Aur per lo
chimiste. E/ Mai pichòt que la normala. Fin
de vèrbe. F/ Pichòt batracian. G/ Fluvi dau
nòrd. Claps de bòsc gras per alucar lo fuòc.
H/ Davanteir de trabalh.

Per Rire :

33...33...33...

Un caluc, diriam nosautres un simplaton o benlèu un machat, se teniá a l'endreit lo mai dangeirós de las gòrjas de l'Ardecha e fasiá mas repetar : « 33...33...33... »

Un torista s'apròcha e lhi demanda perqué arresta pas de dire aquò.

Lo simplaton buta lo torista que baruntla dins la pendolaira en bramant e vai s'aplatar aval sus un ranc.

Lo machat fait : « 34...34...34... »

caluc, simplaton, machat : fou – buta : pousse – pendolaira : forte pente, précipice – ranc : rocher

Blaga tiraa e adaptaa de la Faraça n°320, lo jornau dès Vans, Jorgeta Galhard l'Evescat 07140 Chambonas, abonament : 14€

SOBRE LA SERRENA

Au cors d'occitan d'ès Anonai, avem barjacat, idèa d'empleiar la lenga, davant aquela fotò. Puei avem essayat d'escriure. Veiquià tres tèxtes que volem partajar daube los lectors dau Grinhon. I a d'escolans qu'an una genta pluma, non ?

Trèvas tornaas dau passat, romieus d'eternitat dins l'aura e dins la nueit sus lo chamin de las estialas e eolianas d'encuei qu'an domdat las auras per botar lo lume aus òmes.

— — —

Fragil a l'entorn del temps
l'òme s'encontra dels vents
la ribèira de la vida
se vestís de çò que voliá
lo chin japa, l'aura bofa
un gaita a dreita, un gaita a esquèrre
del molin a las eolianas i a pas gaire de diferéncia
lo romiu passa coma lo temps e lo vent.

— — —

Sobre la serrena
Passan los pelerins d'empèi de segles
Passa l'aura d'empèi totjorn
Viran las eolianas d'empèi pauc de temps
Blanchas son las eolianas
Rosilhadas son las siloetas.
I aurá totjorn de pelerins tant que i aurá de monde que cresan o pas.
I aurá totjorn d'eolianas ? Quau pòt saupre ?

Antologia Vivarèsa

Suita e fin dau *pelerinatge a la Lauvèsc* de **Eloi Abert** (1848-1914). Lo texte es tirat de la genta edicion de las òvras d'Eloi Abert que devem a Matha Perrier : "Les cahiers d'Eloi Abert, La chanson du paysan (*Lo chansou do païsan*)", Editions de la Bouquinerie – Empire & Royaume, 1994.

Los pelerins venon d'arrivar ès La Lauvèsc...

Bientòst après lo voeturièr barrantava a la pòrta d'una paura auberja. Un òme, 'vecqu'una boneta de lana, venèt li dovrir en marmotant entre sas dents. La voètura entrèt dins una petita cort v-onte li z-eiá desjà plusiors tombarèus e charretas per lo sòl. A meitat jalats de frèid, los pelerins devalèran e una femna desjà a meitat desbilhaa, 'vecqu'una chandèla a la man menèt las femnas dins una petita cambra v-onte li z-eiá doas cochas. Totas feguèran una corta preièra e se cochèran. Las doas vièlhas que eián longtemps durmit dins la voètura, i-aüra eián plus sòm e se rapelavan los plus charmants sovenirs dau temps qu'ilas èran joinas. Ilas barjèran pendant una ura.

Finalament s'endurmon a meianut. Lo lendeman matin lo solelh las eivelha...

A través los volets mal sarrats, lo solelh entrava dins la cambra e esclhairava las toelas de 'ranhaas que tapissavan lo plafon e los cuenhs de la cambra. De tropelaas de moschas volavant en bordonant aici e ailai, las clhòchas sonavan coma los jorns de granda fèsta e en bas dins la cort auvián los crits daus voeturièrs que pensavan las bèstias. [...]

Anem, despachèm-nos, al es desjà tard. 'Quò durèt pas longtemps e ilas èran 'bilhaas. Totas quatre devalèran l'eschalèir chironat que cracava sos lhòrs piès. Lo vilatge èra desjà revelhat e una tropelaa de gent se pressavan dins la rua estrèita e anavan a l'iglhèisa. N'i a qu'èran pas pressats e que s'aplantavan davant las davanturas daus magasins v-onte veián de petitas estatuas de la Senta Vièrja e de sent François Rezís, de petits medalhons d'argent o d'estem, de gròs cierges ben arrenjats per los riches e de tot simples per los paures.

Tot d'un còp un grand brut se faguèt auvir dins la fola. Sus un brancard, quatre òmis portavan un paralisat, blanc com'un lençòl. La gent se garavan e se metián lo long de las maisons, d'autris suivián lo brancard e entravan din l'iglhèisa.

'Quí, dins tots los cuenhs, autorn daus confessionaus, de-z-òmis e de femnas èran a genolhs e esperavan lhòr torn per se confessar. Pas luènh dau grand autèl, de tropelaas de femnas disián machinalament lhòr chapelet en rigardant las daururas de l'iglhèisa, los ex-vòto, los cierges que brutlavan e lo monde qu'anava e veniá. Dins las petitas chapèlas, de gents fesián brutlar de cierges e sens brut, a petit pas, de curèus en surpelhís traversavan la fola e marmotavan de fes quauquaren a l'aurelha de la gent. Près de la grelha dau grand autèl, a la luor daus cierges, d'autris baisavan piosament las relicas dau *sent paire*. E la gròssa estatua tota dauraa dau sent rigardava 'vecque bontat lo tropèl respectuós e tremblant qu'èra venut a i-elo de tots los costats.

Quand la Mieta e la Melí se fuguèran confessaas, ilas alumèran un petit cierge dins una petita chapela e puèi la figura entre las mans ilas restèran 'qui bien longtemps a dire lo chapelet. Las clhòchas que sonavan la grand messa las tirèran de lhòr broja. Lentament ilas se feguèran un chamin a travers la fola e s'aprobèran de la grelha dau grand autèl. Ilas se 'sseteran e rigardèran. De centenas de cierges brutlavan, los raions d'aur dau solelh jitavan de luors bariolaas sus las muralhas, los pilièrs, los ex-vòto. Aurián dit que tota l'iglhèisa èra en fuòc.

E lentament de la sacristiá sortèt un vièlh curat a barba blancha, richament abillhat, e suivit de dos diacres. La messa comencèt. Los genolhs se pleièran, las tèstas se

corbèran. La votz gravas daus chantres se feguèran auvir una golaa puèi ilas se quaisèran. E alòr auvèran las votz freschas de las joinas filhas qu'èran a genolhs en raubas blanchas dins una chapèla. Lo moment de la comunion arrivèt e alòr los vièlhs, esgambiats, brisats per las misèras de la viá, la joina gent, las joinas filhas, en rancia se dirigèran prè de la greilha dau grand autèl.

Bientòst la messa èra finia e la procession comencèt. En tèsta marchava un enfant de còr que portava la crotz, puèi las joinas filhas. Una portava la banièra, una altra recitava lo chapelet e las autras respondián. Tota 'quelas votz meslaas ressemblavan au bordonament qu'auvon prè d'un bruc dins las chaudas jornaas d'estiu. Los petits garçons suivián en riant, en se possant, en ensaiant d'eschapar a la surveillença daus Frairis qu'anavan e venián dins lhòrs rangs. Los òmis, los braç crosats, s'avançavan d'un pas lent e lord, coma quand ilhs fan una joenta. Darrèir ielis, los chantres, en surpelhís, lhòr livre de chant sos los uèlhs, remplissián l'aire de chants graves. Quatre òmis portavan sus lhòrs espatlas la chassa dau sent paire que luiá au solelh. A la fin, venián los curèus en chasubla tota dauraa. Ilhs marchavan lentament dins la rua estreita e montanta sus lo chamin bordat de sapins jusca una sorça miraculosa, vonte tot lo monde voliá beure.

L'encens remplissiá l'èr de son parfum e montava en petitas nèblas dins lo ciel blu e las votz de las joinas filhas ressemblavan a un ecò misteriós. Alòr, dau cièl, la Pètz e l'Esperança devalèran sus totas 'quelas tèstas inclinaas e chantèran lhòr doç cantiques que groça e endurm las penas e las misèras daus pauris e daus maleürós. L'ofice dau matin èra finit. Los pelerins de vès Chantamèrle, après aver rempli lhòrs botelhas de l'aiga miraculosa, retornèran a lhòr aubèrja. Viste, ilhs tiran lhòr pidança de lhòr cabàs e minjan de bon apètis, car èra mejorn passat, un morcèl de saucissa e de toma

dura, bèion un còp e se preparan a partir.

'Quò durèt pas longtemps. Bientòst lo charreta ornaa de branchas de sapins los esperava davant la pòrta. Ilhs montèran, lo foet claquèt e la mula qu'èra bien repausaa se metèt a trotar sus la charrèira.

- Coma èra jòli ! dissit la maire 'Gata, quina jòlha iglhèisa ! Que d'aur ! A, si l'iglhèisa de vès Chantamèrle èra com'iquò, coma lai z-irió sovent !

- Vos fesetz presque tots los pelerinages, maire 'Gata ? dissit la 'Meli.

- V-òc, sió estaa presque partot ! Li z-a tres ans, ma caia èra malada, anèro vès Sent-Barras, vès Senta-'Fema, per priar la senta per mas chauras, l'an passat anèro brutlar un cierge ailaiñs davant l'autèl de Sent-Venança. L'an que ven, si sió encòr'en viá, anirai benlèu a Lorda. Lò diso com'iquò, mai que savo té ? a-l-es si luènh e lo viatge costa si chier. E puei 'queste chamin de fer ! ò me fai paur.

V-òc, fesètz de pelerinages, ma brava gent, escotètz pas 'quelos que se mocan de la religion, gardètz sonhosament vòstra foè e vòstras croianças. Al es lo solet raion de

Barrantava : barrontava, frappait, faisait du bruit

V-onte : où li z-eiá : il y avait

i-aüra eián plus sòm : maintenant n'ayant plus sommeil

barjèran : bavardèrent

'ranhaas : aranhas : araignées estem : étain

Lençòl : drap, linceul

De curèus / de curats : des curés

Una golaa : un moment

Auveran : entendirent

Esgambiats : boiteux un bruc : une ruche

Una joenta : selhon, trait de labour

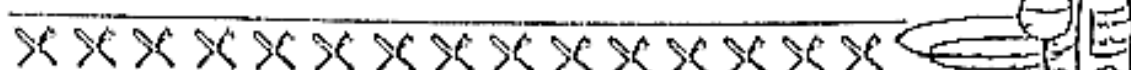
Ielis : eux luia' / lusia' : luisait

Groça/croça : berce

61 - La Leuvese - La Fontaine Miraculeuse de S'-J.-F. Régis

LO BEURE E LO MINJAR ...

SOPA A PLANTA CULHIÈR

Per Luceta Rochièr

Per 4 convivas chau :

- 2 trifòlas – 2 racinas – 2 pòrres – 100 gr. de gruts de blat – 100 gr. de faiòus blancs
- 50 gr. de ceses – 300 gr. de lard salat mai una saucissa de coèina – sau e pebre.

. La velha botar trempar los gruts, los faiòus e los ceses per los far gonflar.

. Botar a cuèire los gruts, los faiòus, los ceses e lo lard dins 3 litres d'aiga freda, far prene lo bolh e laissar cuèire una ora.

. Ajotar puèi totes los legumes chapotats en carrelons. Laissar cuèire encara una ora.

. Verifiar l'assasonament sau e pebre.

Entretemps :

. Botar la saucissa de coèina dins una ola, cubrir d'aiga freda, far prene lo bolh, laissar gargatar docetament 20 minutas.

. Servir la sopa, puèi lo lard e la saucissa de coèina.

Nòta : Questa sopa es perfèta per un dintrar d'ivèrn quand tomba de nèu.

Vocabulari : **Gruts** = Gruaux. **Ceses** = Pois chiches. **Dintrar** = repas de midi (le soir : sopar).

Per las estrenas, las produccions de Parlarem e de sos amics :

Ieu savo una chançon

Marc, Coma quò

Marc, La color de ton còr

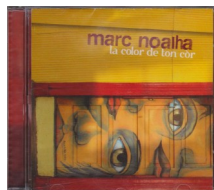
Rural Cafè

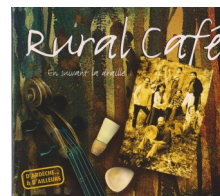
1 CD, 21 morcèls, tot
en linga nòstra !
13 € + portatge 3 €

1 caisseta, coma
solia, 12
chançons 6€ +

1 CD, las 12 darrèiras gentas
chançons dau Marc.
15 € + portatge

1 CD per dançar daube
Rural o escotar «Viergeo
dè lo Sèdo» 10 € + port.

E mai de Liures :

9 €

12 €

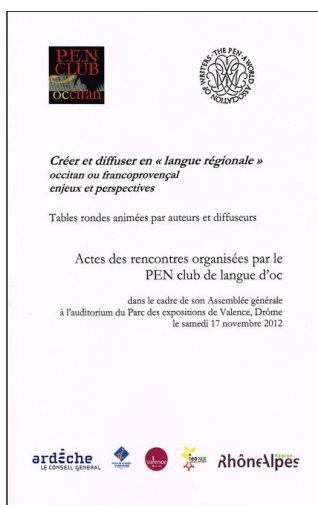
12 €

Mots crosats – Responsas

1/ SERINGUAS. 2/ ARA. 3/ RATONA. 4/ PSI.
ENTA. 5/ PATOES. 6/ TRAU.LIA. 7/ AUR.
IHAN. 8/ SA. BRASA.
A/ SERPATAS. B/ AS. RUA. C/ RETIPAR.
D/ AU. E/ NANET. IR. F/ GRANOLHA.
G/ AA. TEIAS. H/ BASANA.

Libres de 2013

En Droma e en Ardecha

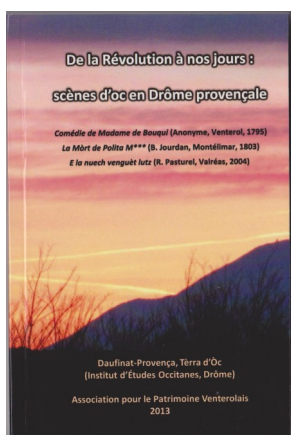

Le PEN Club de langue d'oc refondé en 2008, présent aux congrès internationaux de Belgrade en 2011, et Gyeongju (Corée du Sud) en 2012, a tenu son assemblée générale à Valence les 17 et 18 novembre 2012. À cette occasion il a animé un colloque sur le thème :

Créer et diffuser en « langue régionale », occitan ou francoprovençal, enjeux et perspectives.

Ces rencontres ont réuni des écrivains et des diffuseurs de l'écrit occitan et francoprovençal de Rhône-Alpes et des vallées alpines piémontaises. Les Actes de ces rencontres donnent à lire, en version originale et en français, les témoignages d'écrivains, de chercheurs, de diffuseurs, des deux côtés des Alpes. On trouvera également dans cet opuscule de 86 pages les textes d'orientation du PEN club de langue d'oc à la veille de sa participation au congrès international des PEN clubs à Reykjavik en septembre 2013.

À commander à M-C Christine Rixte, les Blaches, 26770, Taulignan, 12,00 € port inclus.

Le présent ouvrage a pour origine la découverte à Venterol d'un cahier manuscrit inédit datant de la Révolution française et contenant la *Comédie de Madame de Bouqui*, texte occitan jusque là inconnu, pour autant que nous sachions, et qui nous a semblé mériter une édition.

L'occasion se présentant, nous avons aussi voulu faire une place à un autre texte de comédie de notre région, contemporain du premier, *La Mòrt de Polita M****, écrit à Montélimar par Barthélémy Jourdan vers 1803. Comme la *Comédie de Madame de Bouqui*, cette parodie ne figure certainement pas parmi les chefs-d'œuvre de la littérature d'oc, mais nous croyons qu'il eût été dommage que restent dans l'oubli ces rares témoins que nous avons chez nous de l'écrit occitan de l'époque révolutionnaire. Le volume de ces deux premières pièces s'avérant insuffisant pour une publication, nous avons décidé de l'étoffer avec une création inédite de Pasturel, *E la nuech venguèt lutz*, ancrée dans une tradition multiséculaire emblématique de la région.

De la Révolution à nos jours : scènes d'oc en Drôme provençale, contient :

Comédie de Madame de Bouqui (Anonyme, Venterol, 1795),

*La Mòrt de Polita M**** (B. Jourdan, Montélimar, 1803),

E la nuech venguèt lutz (R. Pasturel, Valréas, 2004).

Édition, introductions, traductions et notes de Jean-Claude Rixte.

210 pages, format 12 x 18 cm.

Prix 12€, plus 3€ pour frais d'envoi

À commander à

Dauphinat-Provença, Terra d'òc Institut d'Estudis Occitans de la Drôme

chez Isabelle Méjean, Chemin de Saint-Paulet, 26130 SAINT-RESTITUT, isa.mejean@free.fr

E n'avem dejà parlat

La poesia vivaresa reviscolaa :
Borrèia de las bèstias, Borrèia viralenga, Amic d'enfança, Complanta dau Miron, Comba Neira, la Clau daus Prats, Chalaïas, Preiera dau Caïon, Las Nòças de Ferdinand... E tant d'autres poesias dau **Jean-Claude Forêt**.

A plorar de plaser ! (éd. bilingue)
Lo Grinhon (G.Betton) Le petit

Lo liure dau Revessin : (bilingue per assurats)

De textes sus l'actualitat, sus la vià de tots los jorns, petits textes per lo jornal : *Tomba la nèu, Catolic o pas catolic ? Passar la linga aus petits, Lo vin de Bramafam, De pan e de fotbòl, çò que femna vòu, Quora las vachas avian de banas, Al Capòne...* (*Mèsma adreça qu'a costat*)